

Jak si poradit s finanční gramotností? Ptají se lidé i školy

Brát si půjčku na studium, nebo ne? Do kterého pilíře důchodového systému vstoupit? A jak zjistím, která společnost mi nabídne výhodnější hypotéku? Běžný život každého jednotlivce doprovází spousta otázek, které se točí kolem peněz.

Odborníci upozorňují, že odpovědět si na ně se znalostí věci dokáže čím dál méně lidí. V Česku to dokládají třeba narůstající čísla exekucí a osobních bankrotů.

Pokud se laik v dlouhých řadách čísel nevyzná, má dvě možnosti: Buď si najde někoho důvěryhodného, kdo to bude dělat za něj, nebo se nevzdá a pokusí se znalostní deficit dohnat. Možností má v obou případech řadu, potíží je v tom, že ne každá se (nejen) finančně vyplatí.

Na tuto situaci reaguje pilotní projekt Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, který podporuje nadace Citi Foundation. Jeho cílem je zvyšování finanční gramotnosti sociálně slabých obyvatel. Právě ty problémy s dluhy či exekucemi postihují nejčastěji.

„Víme, že co se peněz týče, fungují naši studenti už teď ve svých rodinách jako odborní poradci a rádi bychom, aby svoje znalosti uplatnili ještě dále,“ nastiňuje Martin Svoboda z katedry financí, jenž za celým projektem stojí.

Myšlenka projektu je jednoduchá. Studenti, které téma zajímá a chtěli by se na finančním vzdělávání podílet, teď procházejí výběrovým řízením. Až bude u konce, čeká je školení a díky získanému certifikátu pak budou moci pracovat třeba v neziskových organizacích či nadacích.

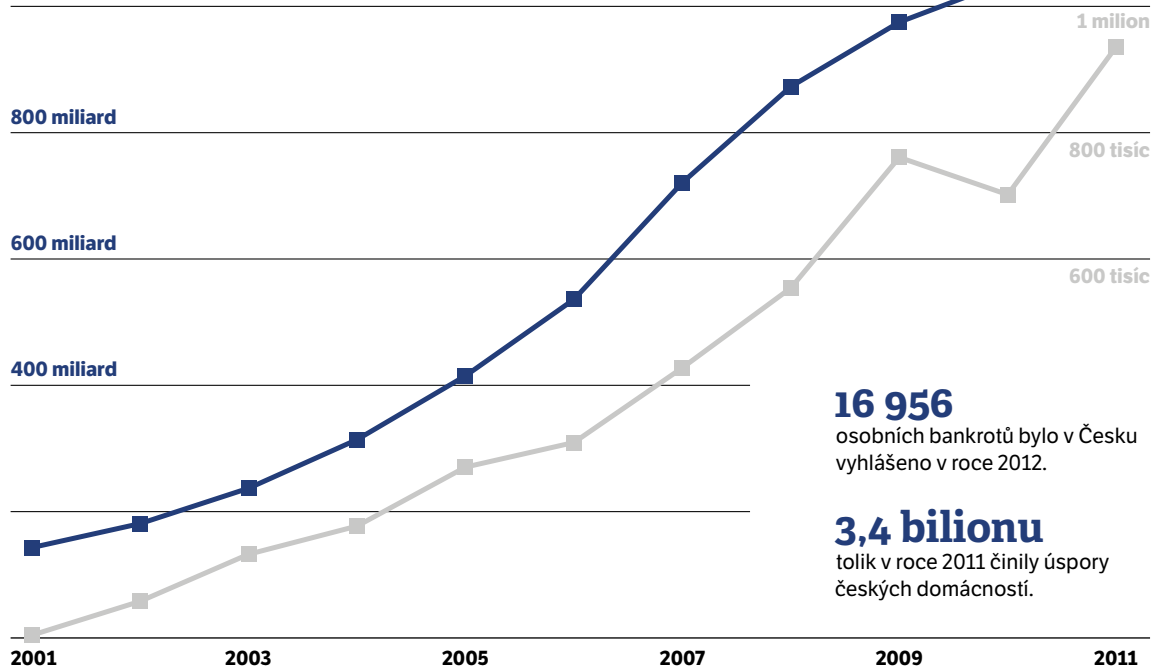
Finanční vzdělání i pro neekonomy

Iniciativa by se postupně mohla rozšiřovat i na další fakulty. „Naši studenti už hodně potřebných informací mají, hodily by se však jiným. Ve svém oboru je určitě využijí posluchači sociálních studií, budoucí právníci nebo pedagogové, ale v širším smyslu všichni. Vždyt s osobními financemi nakládá každý sám,“ podotýká Svoboda.

Právě osobní finance dává jako příklad oblasti, ve které se Češi orientují jen komplikovaně. Nejoblíbenější možností, kam

DLUH DOMÁCNOSTÍ/POČET EXEKUCÍ (ČR)

1 bilion

16 956

osobních bankrotů bylo v Česku vyhlášeno v roce 2012.

3,4 bilionu

tolik v roce 2011 činily úspory českých domácností.

odkládat peníze na horší časy, je totiž v tuzemsku státem dotované stavební spoření. Investovat třeba do akcií nebo jiných finančních produktů? Toho se většina tuzemské populace obává.

Jestliže se ale lidé obav chtějí zbavit a hledat informace, nemají to jednoduché. Musí se vypořádat s širokou nabídkou finančních produktů a jejich silnou reklamní podporou. Například na masová média se podle Svobody při rozhodování spolehnout nejde. „Naprostě selhávají,“ říká.

Nezbývá tedy nic jiného než osvědčená metoda porovnávání odlišných a pokud možno co nejdůvěryhodnějších zdrojů. Mezi ně se v posledních letech snaží dostat i specializované kurzy finanční gramotnosti, které různé organizace poskytují zájemcům často i zdarma.

Nabídka některých kurzů však může být vedena jen snahou vychovat si nové klienty. „S kolegy momentálně vedeme diskusi, jak zajistit, že se něco takového nebude stávat. Směřujeme k tomu, že by byla zavedena určitá forma certifikace například ministerstva nebo České národní banky, která by odlišovala dobré kurzy od těch špatných,“

uvádí odborník ekonomicko-správní fakulty, který působí i v příslušné expertní skupině ministerstva financí.

Menší nároky, méně znalostí

Na to, zda by podobné aktivity měl zastřešovat stát nebo soukromý sektor, se názory odborníků různí. Na špatné znalosti žáků základních a středních škol, pokud jde o nakládání s penězi, ovšem reaguje také ministerstvo školství. Když přišlo s poslední velkou reformou, zařadilo do ní také finanční vzdělávání.

Podle Růženy Blažkové z Pedagogické fakulty MU, jejíž specializací je didaktika matematiky, se kýžený efekt dostavuje postupně. Dovednost zvládat různé početní operace a tím pádem určit například výhodnost úvěru nebo hypotéky, se ale zatím spíše snižuje.

Příčiny problémů lze hledat v mnoha oblastech „Děti se postupně musí naučit počítat s procenty, zlomky, desetinnými čísly, aby chápaly úlohy s náměty z finanční matematiky,“ naznačuje Blažková a vzpomíná, že zatímco ještě před několika lety se základní stupeň uzavíral opakováním mate-

Víte, co je...

Revolvingový úvěr

Je krátkodobý úvěr s možností obnovování. Z hlediska čerpání úvěru funguje podobně jako úvěr z kontokorentního účtu, na rozdíl od něho je ovšem účelový a nezávislý na konkrétním účtu. Pokud zákazník splatí část dlužné částky, může se opět – za předpokladu dodržení podmínek úvěrové smlouvy – půjčit až do výše úvěrového rámce.

Leasing vs. spotřební úvěr

Využívají se jako finanční pomoc, když klient nemá peníze na nákup. V případě leasingu je jeho předmět po celou dobu trvání smlouvy majetkem leasingové společnosti a není možné ho prodat ani zastavit. U spotřebního úvěru to tak není, banka si ale své klienty pečlivě vybírá a půjčuje jim za různých podmínek na základě jejich bonity. Leasingová společnost půjčuje všem za stejných podmínek.

matického učiva už jen kvůli tomu, aby se děti připravily na přijímací zkoušky, dnes tato praxe nefunguje. „Střední školy od nich upouští, aby třídy vůbec naplnily. Ale snižování nároků znamená menší znalosti.“

Své dělá také nejednotnost školních vzdělávacích programů. I když jsou stanoveny jednotné očekávané výstupy, záleží jen konkrétním učitelům, do jaké hloubky látku probere. „Přitom vychovávat děti k finanční gramotnosti můžeme už na prvním stupni. Bylo tomu tak i v minulosti, stačí se podívat do učebnic matematiky z 30. let, kde se to hemží tématy, jako je pojišťovnictví, úrokování či dědictví,“ poukazuje Růžena Blažková.

Na prvním stupni by měly být děti podle jejího názoru schopné spočítat výdaje související s rodinným rozpočtem, a později by měly mít přehled o celkových příjmech a výdajích domácnosti. „Dětem dnes ovšem chybí přímá zkušenost s nakládáním s penězi. Dřív běžně nakupovaly drobnosti v obchodech. V době, kdy se nakupování změnilo v souvislosti se supermarketem, platebními kartami a internetem, se to učí hůř,“ dodává pedagožka.

Martina Fojtů